

2. Sektörel Gelişmeler

a. Tarım

Tarım sektörü katma değeri 2003 yılının birinci üç aylık döneminde % 2 artmış, ikinci üç aylık döneminde % 0,8, üçüncü üç aylık döneminde % 0,6, dördüncü üç aylık döneminde % 9,6 azalmıştır. Böylece 2003 yılının tamamında tarım sektörü katma değerinde % 2,5 düşüş meydana gelmiştir.

2003 yılında seçilmiş tarla bitkilerinden mısır üretimi % 33,3, soya üretimi % 13,3, çeltik üretimi % 3,3, patates üretimi de % 1,9 artarken, diğer ürünlerin üretiminde azalma olmuştur. En yüksek oranlı üretim düşüşleri, üretim kotalarının daraltılması nedeniyle ekim alanlarının azalmasına bağlı olarak % 23,3 ile şeker pancarı üretiminde görülürken, soğan üretiminde % 14,6, pamuk (kütlü) üretiminde % 9,7, nohut üretiminde de % 7,7 düşüş kaydedilmiştir (Tablo 10).

Tablo 10: Seçilmiş Bazı Tarla Bitkilerinde Üretim Durumu

Ürün Adı	(Bin Ton)							Değişim (%) 2003/2002
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
Hububat								
Buğday	18.650	21.000	18.000	21.000	19.000	19.500	19.000	-2,6
Arpa	8.200	9.000	7.700	8.000	7.500	8.300	8.100	-2,4
Mısır	2.080	2.300	2.297	2.300	2.200	2.100	2.800	33,3
Çeltik	275	315	340	350	360	360	372	3,3
Bakliyat								
Nohut	720	625	560	548	535	650	600	-7,7
Mercimek	515	540	380	353	520	565	540	-4,4
Fasulye	235	236	237	230	225	250	250	0,0
Fiğ	165	140	130	134	127	130	121	-6,9
Endüstriyel Bitkiler								
Tütün	286	251	243	200	145	161	160	-0,6
Şeker Pancarı	18.401	22.283	17.102	18.821	12.633	16.396	12.576	-23,3
Pamuk (Kütlü)	2.105	2.276	2.026	2.261	2.358	2.542	2.295	-9,7
Yağlı Tohumlar								
Ayçiçeği	900	860	950	800	650	850	800	-5,9
Susam	28	34	28	24	23	22	22	0,0
Soya	40	60	66	45	50	75	85	13,3
Yumur Bitkiler								
Soğan	2.100	2.270	2.500	2.200	2.150	2.050	1.750	-14,6
Patates	5.100	5.250	6.000	5.370	5.000	5.200	5.300	1,9

Kaynak: DİE

2003 yılında zeytin üretiminde yok yılı olması nedeniyle % 52,8, fındık üretiminde % 20, mandalina üretiminde de % 6,8 düşüş olmuş, diğer meyvelerin üretiminde

de artış meydana gelmiştir. En yüksek oranlı artışlar % 157,1 ile antep fıstığı, % 46 ile kayısı, % 45 ile vişne ve % 26,2 ile kiraz üretiminde olmuştur (Tablo 11).

Tablo 11: Seçilmiş Meyvelerde Üretim Durumu

Ürün Adı	(Bin Ton)							Değişim (%) 2003/2002
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
Yumuşak Çekirdekli								
Armut	400	360	360	380	360	340	370	8,8
Elma	2.550	2.450	2.500	2.400	2.450	2.200	2.600	18,2
Ayva	95	95	92	105	102	110	110	0,0
Taş Çekirdekli								
Erik	200	200	195	195	200	200	210	5,0
Kayısı	270	490	335	530	470	315	460	46,0
Kiraz	215	195	250	230	250	210	265	26,2
Şeftali	355	410	400	430	460	455	470	3,3
Vişne	120	95	125	106	120	100	145	45,0
Zeytin	510	1.650	600	1.800	600	1.800	850	-52,8
Turuncgiller								
Greyfurt	55	100	140	130	135	125	135	8,0
Limon	270	390	520	460	510	525	550	4,8
Mandalina	365	480	500	560	580	590	550	-6,8
Portakal	740	970	1.100	1.070	1.250	1.250	1.250	0,0
Sert Kabuklular								
Antep Fıstığı	70	35	40	75	30	35	90	157,1
Badem	33	36	43	47	42	41	41	0,0
Ceviz	115	120	120	116	116	120	130	8,3
Fındık	410	580	530	470	625	600	480	-20,0
Kestane	61	55	53	50	47	47	48	2,1
Üzümsü Meyveler								
İncir	243	255	275	240	235	250	280	12,0
Üzüm	3.700	3.600	3.400	3.600	3.250	3.500	3.600	2,9

Kaynak: DİE

Seçilmiş sebzelerden kerevizde % 5,3, göbekli marulda % 5, patlıcanda % 2,1 üretim düşüşü olmuş, bunların dışındaki sebzelerin üretiminde artış kaydedilmiştir. En yüksek oranlı artış % 72,3 ile havuç, % 20 ile karnabahar ve % 16,1 ile bamya üretiminde gerçekleşmiştir. Kasım ve Aralık aylarındaki şiddetli yağış ve sel sebze üretimini olumsuz etkilemiştir (Tablo 12).

Tarımsal ürünlerin destekleme başlangıç alım fiyatları 2002 yılına göre tiftikte % 63,6, fındıkta % 54,8, yaş kozada % 50, arpada % 43,8, tütünde % 43,3, mısırdaki % 41,9 artmıştır. Başlangıç alım fiyatı tiftikte 1.800.000 TL, fındıkta 2.500.000 TL, yaş kozada 3.000.000 TL, arpada 215.000 TL, tütünde 4.300.000 TL, mısırdaki 310.000 TL olarak belirlenmiştir (Tablo 13).

Tablo 12: Seçilmiş Sebzelerde Üretim Durumu

Ürün Adı	(Bin Ton)							Değişim (%)
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2003/2002
Patlıcan	847	915	976	924	945	955	935	-2,1
Hıyar	1.400	1.475	1.650	1.825	1.740	1.670	1.780	6,6
Domates	6.600	8.290	8.956	8.890	8.425	9.450	9.820	3,9
Bamya	25	25	25	28	30	31	36	16,1
Biber (Sivri)	800	1.010	1.069	1.090	1.150	1.340	1.370	2,2
Biber (Dolmalık)	330	390	393	390	410	410	420	2,4
Fasulye	450	455	471	514	490	515	545	5,8
Bakla	47	47	45	45	45	44	44	0,0
Taze Soğan	235	210	218	228	225	210	220	4,8
Havuç	240	232	239	235	230	235	405	72,3
Karnibahar	85	83	77	90	88	90	108	20,0
Lahana (Baş)	577	612	621	622	610	620	629	1,5
Kereviz	20	16	17	17	16	19	18	-5,3
Marul (Kıvrıcık)	97	105	110	118	130	145	150	3,4
Marul (Göbekli)	165	195	197	215	220	200	190	-5,0
İspanak	181	191	200	205	210	220	220	0,0
Pırasa	312	302	314	308	300	290	305	5,2

Kaynak: DİE

Tablo 13: Bazı Tarımsal Ürünlerin Başlangıç Alım Fiyatları

Ürünler	Fiyatlar (TL/Kg)				Değişim (%)		
	2000	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Buğday (Ekmeklik)	102.000	164.000	230.000	325.000	60,8	40,2	41,3
Arpa (Beyaz)	81.600	131.200	149.500	215.000	60,8	13,9	43,8
Mısır	91.800	155.800	218.500	310.000	69,7	40,2	41,9
Şeker Pancarı	33.750	50.000	79.500	88.800	48,1	59,0	11,7
Ayçiçeği	165.000	325.000	400.000	460.000	97,0	23,1	15,0
Fındık	1.100.000	1.500.000	1.615.000	2.500.000	36,4	7,7	54,8
Kuru İncir	700.000	1.300.000	2.250.000	2.100.000	85,7	73,1	-6,7
Çekirdeksiz Kuru Üzüm	500.000	800.000	1.250.000	1.400.000	60,0	56,3	12,0
Pamuk (Ege) (1)	380.000	680.000	800.000	900.000	78,9	17,6	12,5
Tütün (Ege) (2)	1.750.000	2.200.000	3.000.000	4.300.000	25,7	36,4	43,3
Tiftik (3)	1.320.000	1.600.000	1.100.000	1.800.000	21,2	-31,3	63,6
Yaş Koza (3)	2.375.000	3.500.000	2.000.000	3.000.000	47,4	-42,9	50,0
Çay	162.500	250.000	320.000	400.000	53,8	28,0	25,0
Haşhaş Kapsülü	640.000	980.000	1.300.000	1.500.000	53,1	32,7	15,4

Kaynak: DPT

(1): Destekleme primleri hariçtir.

(2): Tütününde 2003 yılında başlangıç alım fiyatı açıklanmamış olup Tekel'in 1. kalite ürün fiyatı alınmıştır.

(3): Destekleme primleri dahildir. Ayrıca tiftik ürününde kg başına 2001 yılında 1.9 milyon TL, 2002 yılında 5 milyon TL ve yaş koza ürününde kg başına 2001 yılında 1 milyon TL, 2002 yılında 5.5 milyon TL doğrudan destek ödemesi yapılmıştır. 2003 yılında ise tiftik ürününde kg başına 6 milyon TL ve yaş ipek böceği ürününde kg başına 7 milyon TL doğrudan destek ödemesi yapılmıştır.